

REKABETİ SINIRLAYICI UYGULAMALARA İLİŞKİN İNCELEME VE ARAŞTIRMA USULÜ

Yrd. Doç. Dr. Emel BADUR*
Ar. Gör. Burcu ERTEM**

GİRİŞ

4054 sayılı RKHK'un 20. maddesinde "*Rekabet Kurumu*" kenar başlığı ile kamu tüzel kişiliğini haiz idari ve mali özerkliğe sahip olan Rekabet Kurumu kurulmuştur. Bu madde ile Kurum'a "*mal ve hizmet piyasalarının serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamı içinde teşekkülünün ve gelişmesinin temini ile bu Kanun'un uygulanmasını gözetmek ve Kanun'un kendisine verdiği görevleri yerine getirmek*" görevi yüklenmiştir. Rekabet Kurumu'nun karar organı, Rekabet Kurulu'dur ve üyelerinin atanması ile 27.02.1997 tarihinde oluşturulmuştur.

Kanun'un İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nde, Kurul'un yetkileri; Dördüncü Kısmı'nda ise Kurul'un inceleme ve araştırmalarında izleyeceği usul düzenlenmiştir. Esasen, bu iki bölümün birbirlerinden ayrı değerlendirilmeleri mümkün değildir. Kanun'un İkinci Kısmı'nın İkinci Bölümü'nün başlığı, "*Kurulun Yetkileri*" olduğu halde; Kanun'un Üçüncü Kısmı'nın Birinci Bölümü'nde yer alan 27. maddenin kenar başlığı da benzer şekilde "*Kurulun Görev ve Yetkileri*" olarak düzenlenmiştir. Yani Kurul'un yetkileri, hem bir bölüm adı hem de madde kenar başlığı olmak üzere iki ayrı yerde düzenlenmiştir.

RKHK'un 27. maddesi incelendiğinde, Kurul'un kendisine yasayla yüklenen görevleri yerine getirebilmek amacıyla düzenleme, denetleme ve yaptırım uygulama yetkileri ile donatıldığı görülmektedir. Yaptırım uygulama yetkisinin, düzenleme ve denetleme yetkilerinin işlevsel olarak kullanılabilmesi için zorunlu olduğu açıktır. Yani yaptırım uygulama yetkisi, düzenleme ve denetleme yetkilerinin bir teminatını oluşturmaktadır.

* Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

** Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Araştırma Görevlisi. Bu makalede yer verilen görüşler yazara ait olup Rekabet Kurumunun görüşlerini yansıtmamaktadır.

Anayasa'nın 124. ve RKHK'un 27. maddesi gereğince, Kurul'un genel düzenleyici işlem yapma yetkisinin olduğu açıktır. Anayasa'nın 124. maddesi uyarınca, kamu tüzel kişileri kendi görev alanlarını ilgilendirmek kaydı ile kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak ve bunlara aykırı olmamak üzere yönetmelikler çıkartabilirler. RKHK'un 27/f maddesinde ise Kanun'un uygulanması ile ilgili tebliğler çıkarmak ve gerekli diğer düzenlemeleri yapmak, Kurul'un görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Kurul'un özel düzenleyici işlem yapma yetkisi ise Kanun'un 5/3. ve 7/2. maddelerinden kaynaklanmaktadır. Kanun'un 5/3. maddesinde Kurul'un çıkaracağı tebliğlerle grup muafiyeti düzenlemesi yapabileceği belirlenmişken; 7/2. maddesinde hangi tür birleşme ve devralmaların hukuki geçerlilik kazanabilmesi için bildirimde bulunulması ve izin alınması gerektiğinin tebliğlerle ilan edilmesi yükümlülüğü Kurul'a verilmiştir.

Kurul'un düzenleme yetkisi dışındaki bir diğer yetkisi de denetleme yetkisidir. Kanun'un 20. maddesi, piyasaların serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamı içinde gelişiminin sağlanması ve Kanun'un uygulanmasının gözetilmesi görevini Kurum'a vermiştir. Burada gözetilmesi ibaresinden çıkan sonuç, Kurul'a serbest rekabet düzenin sağlanması, bu düzenin korunması ve sağlıklı bir şekilde devam ettirilmesi için uygulamanın izlenmesi görevinin verilmiş olduğudur.

Kurul'un yaptırım uygulama yetkisinin kaynağını ise Kanun'un 16. ve 17. maddeleri oluşturmaktadır. Söz konusu maddeler uyarınca Kurul'un, idari ve nispi idari para cezaları verme yetkisi bulunmaktadır. Bu cezaların esasa ve usule ilişkin olarak ikiye ayrılımları mümkündür. Kurul'a Kanun'un 9/1. maddesi ile tanınan ihlale son verme yetkisinin de -ilgililere pozitif ve negatif edim yükleri getirilebilmesi açısından değerlendirildiğinde- yaptırım uygulama yetkisi kapsamında değerlendirilebilmesi mümkündür.

Yukarıda yapılan açıklamalar ışığında, Kurul kendisine yüklenen denetleme ve yaptırım uygulama işlevlerini, genellikle idari işlem ve kararlar aracılığıyla yerine getirmektedir. Kurul'un bu işlemleri yaparken ve kararları alırken uyması gereken usul, RKHK'un ilgili maddelerinde düzenlenmiştir. Özellikle "*Kurulun İnceleme ve Araştırmalarında Usul*" başlıklı Dördüncü Kısım'daki 40-55. maddeler bu alanı düzenlemek amacına hizmet etmektedir. Ancak Kurul'un izleyeceği usul sadece Dördüncü Kısım'da öngörülen düzenlemelerle sınırlı değildir. Özellikle Kanun'un 10. ve 11. maddelerinde izne tabi birleşme veya devralmaların incelenme sürecine ilişkin özel usul hükümleri düzenlenmiştir. Ayrıca Kanun'un 9. maddesinde düzenlenen ihlale son verme, 14. maddesinde düzenlenen bilgi isteme ve 15. maddesinde düzenlenen yerinde inceleme yetkilerinin kullanılması için de anılan maddelerde usuli düzenlemeler getirilmiştir.

